

**PSTET SOCIAL STUDIES PREVIOUS EXAM. PAPER 2015**  
**PAPER-II SOCIAL SCIENCE MODEL PRACTICE PAPER-3**

**Section—A Child Development and Pedagogy (Bilingual Section, Q. No. 1 to 30)**

**ભાગ—A બાળ વિકાસ અતે સિદ્ધિઅા સ્થાસતર (દુભાસ્તી, પૂછન નં : 1 - 30)**

1. Which of the following name combinations contains two Gestalt psychologists ?

- (a) Koffka, Wundt, Watson, Kohler
- (b) Wertheimer, Watson, James, Cohen
- (c) Kohler, Cohen, Wundt, Kelman
- (d) Watson, Kelman, Koffka, Wundt

2. The term 'intra-individual differences' means

- (a) Differences among various traits in a given individual
- (b) Differences in a given trait between two or more individuals
- (c) Differences in a given trait in a given individual associated with the passage of time
- (d) Differences in a given trait in a given individual associated with errors of measurement

3. Ultimately, the effectiveness of a school programme as it affects a child depends upon

- (a) The effectiveness of checking and supervision
- (b) Cooperation and participation of the community
- (c) Competence of the teacher
- (d) Suitability of the curriculum

4. The two sciences which have largely dominated education are

- (a) Psychology and Sociology
- (b) Biology and Psychology
- (c) Psychology and Anthropology
- (d) Biology and Sociology

5. Which of the following is not a factor influencing group organization ?

- (a) Desire for security and recognition
- (b) Common age and environment
- (c) Common moral standards
- (d) None of the above

6. A common measure for assessing a group structure is

- (a) Sociogram
- (b) Sociodrama
- (c) Group-rating scale
- (d) Observation of the group in a natural setting

1. હેઠળ લિખિઅા નામ-ચંટો વિચોં કિહેચે ચંટ વિચ દો નામ ગૈસ્ટાલ્ટ મનોવિગિાન નાલ સંબંધિત હન ?

- (a) કાફકા, વુંટ, વાટસન, કોહલર
- (b) વરદાસ્ટીમર, વાટસન, જેમસ કોહન
- (c) કોહલર, કોહન, વુંટ, કેલમેન
- (d) વાટસન, કેલમેન, કાફકા, વુંટ

2. 'intra-individual differences' સંકલપ તો કી ભાવ હૈ ?

- (a) કિસે વિઅકર્તા દે વંખ-વંખ ગુણાં વિચ બિનન્તા
- (b) કિસે ઇક ગુણ પણે દો જાં વંખ વિઅકર્તાઓં વિચ બિનન્તા
- (c) કિસે ઇક વિઅકર્તા દે કિસે ઇક ગુણ વિચ સમાં-અંતરાલ નાલ ઉત્પન્ન બિનન્તા
- (d) કિસે વિઅકર્તા દે કિસે ગુણ વિચ માપણ-વિધી કારણ ઉત્પન્ન બિનન્તા

3. આખીર નું, સુબુલ પ્રોગ્રામ દી પ્રાદ્યપુરકતા દા બંસે ઉત્તે પ્રાદ્ય કિસ તે નિરભર કરદા હૈ ?

- (a) નિરીખણ અતે સેકિંગ દી પ્રાદ્યપુરકતા
- (b) કમિઉનિટી દી ભારીદારી અતે સહિયોગતા
- (c) અપિઆપક દી યોગતા
- (d) પાઠ્યૂમ દા દુક્વાંપણ

4. દો વિગિાન જિહેચે સિદ્ધિઅા ઉત્તે વંછે પંઘર તે હાવી હન ।

- (a) મનોવિગિાન તે સમાજ વિગિાન
- (b) જીવ વિગિાન તે મનોવિગિાન
- (c) મનોવિગિાન તે માનવ વિગિાન
- (d) જીવ વિગિાન તે સમાજ વિગિાન

5. હેઠળ લિખિઅા વિચોં કિહેચે તર્ત ગરુંપ સેગઠન નું પ્રાદ્યિત નહીં કરદે ?

- (a) સુર્રોધિઅા અતે માનતા દી ઇંદ્રા
- (b) વાતાવરણ અતે હમ-સ્થિરતા
- (c) સાંચ નૈચિક પંઘર
- (d) ઉપરોક્ત વિચોં કોઈ નહીં ।

6. ગરુંપ બણતર નું જાસ્ત દા આમ માપ હૈ ।

- (a) સેસ્ટિચરગ્રામ
- (b) સેસ્ટિચરગ્રામ
- (c) ગરુંપ રેટિંગ સ્કેલ
- (d) કુદરતી હાલતાં વિચ ગરુંપ દા નિરીખણ



Adda247

# Test Prime

**ALL EXAMS, ONE SUBSCRIPTION**



**1,00,000+**  
Mock Tests



Personalised  
Report Card



Unlimited  
Re-Attempt



**600+**  
Exam Covered



**25,000+** Previous  
Year Papers



**500%**  
Refund



**ATTEMPT FREE MOCK NOW**

## PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper - II)

**7. Who did extensive research on gifted children ?**

- Lewis Terman
- Samuel A Kirk
- Montessori
- Gallagher

**8. John Dewey's view of education emphasizes**

- Knowledge as power
- Education as a preparation for life
- Knowledge for the sake of knowledge
- Education as life

**9. According to Howard Gardner's theory of multiple intelligences, which of the following statements is true ?**

- Intelligence is not a single entity
- Intelligences are interdependent
- Different types of intelligence interact and work together
- All of the above

**10. When was the National Policy on Persons with Disabilities enacted in India ?**

- 1986
- 1968
- 2006
- 2000

**11. 'Extinction' occurs when**

- A natural response of the organism is not reinforced
- A conditioned stimulus is not accompanied by reinforcement
- A stimulus is not associated with reward
- A conditioned response is not reinforced

**12. The reinforcement schedule that yields lowest performance is**

- Fixed interval schedule
- Fixed ratio schedule
- Variable ratio schedule
- Variable interval schedule

**13. The phenomenon of 'Differential Inhibition' is associated with**

- Spontaneous recovery
- Experimental extinction
- Discrimination learning
- None of the above

**14. 'Survival needs' motivate the organism to**

- Avoid a painful experience
- To provide for physiological needs
- Gain higher status and recognition
- Seek pleasure

**15. The one major purpose of administering an IQ test to school going children is**

- To help a child keep his level of aspiration in line with reality
- To keep a record in case the child should need guidance
- To help the teacher in making more realistic demands upon the child
- To make the parents aware of their child's limitations.

**7. ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਿਡ ਖੇਤ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ?**

- ਲਿਊਂਸ ਟਰਮਨ
- ਸੈਮੂਅਲ ਏ ਕਿਰਕ
- ਮੋਨਟੋਸੋਰੀ
- ਗੈਲੇਗਰ

**8. ਜਾਨ ਭਿੰਨੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਇੰਦੇ ਹਨ ?**

- ਗਿਆਨ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ
- ਸਿੱਖਿਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਿਆਗੀ ਲਈ
- ਗਿਆਨ ਲਈ ਗਿਆਨ
- ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ

**9. ਹਾਵਰਡ ਗਾਰਡਨਰ ਦੇ ਬੁੱਧੀ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਾ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਠੀਕ ਹੈ ?**

- ਬੁੱਧੀ ਇਕਹਿਗੀ ਹੋਵੇਂ ਨਹੀਂ
- ਬੁੱਧੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁੱਧੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
- ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀਂ।

**10. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਪੰਗ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ ਕਿੱਥੋਂ ਬਣੀ ਸੀ ?**

- 1986
- 1968
- 2006
- 2000

**11. 'Extinction' ਕਿੱਥੋਂ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ?**

- ਜੀਵ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਅਨੁਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਲਨ ਨਾ ਹੋਣਾ
- ਜਦੋਂ ਅਨੁਕੂਲਨ ਉਤੇਜਨਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਲਨ ਸੰਮਿਲਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ
- ਉਤੇਜਨਾ ਨਾਲ ਇਨਾਮ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾ ਚੁੜੀ ਹੋਵੇ
- ਅਨੁਕੂਲਨ ਅਨੁਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਭਲਨ ਨਾ ਹੋਣਾ।

**12. ਪ੍ਰਭਲਨ ਸਾਰਣੀ ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਤੀਜੇ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।**

- ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਥ ਸਾਰਣੀ
- ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਨੁਪਾਤ ਸਾਰਣੀ
- ਅਸਥਿਰ ਅਨੁਪਾਤ ਸਾਰਣੀ
- ਅਸਥਿਰ ਵਿਥ ਸਾਰਣੀ

**13. 'Differential Inhibition' ਤੋਂ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ?**

- ਸੁਭਾਵਿਕ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ
- ਪ੍ਰਾਗਕ ਨਿਰਵਾਣ
- ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਾ
- ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

**14. ਜਿਉਂਦੇ ਗਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ**

- ਦੱਪਦਾਈ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਧਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ
- ਸੰਗੀਰਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ
- ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਲੈਣ ਲਈ
- ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ

**15. ਇਕ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦਾ IQ ਟੈਸਟ ਲੈਣ ਨਾਲ ਕਿਹੜਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?**

- ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪੱਧਰ ਹਕੀਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ
- ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ
- ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਵਾਜਿਬ ਉਮੀਦਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਲਈ
- ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਹਿੱਤ

**PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper – II) Social Studies / Social Science (35)**

16. Two boys have an IQ of 120. It can be concluded that  
 (a) The boys are equal in their mental age  
 (b) Parents of both boys are of above-average intelligence  
 (c) Both boys would be successful in academic performance  
 (d) None of the above is necessarily true

17. 'Brain Storming' technique is essentially used for  
 (a) Developing general mental ability  
 (b) Encouraging convergent thinking  
 (c) Creating interest in activities  
 (d) Stimulating creativity

18. Jean Piaget pointedly called his approach to child development as  
 (a) Evolutionary (b) Psychodynamic  
 (c) Genetic Epistemology (d) Biological

19. Which of the following adjectives best describes good discipline  
 (a) Consistent (b) Development  
 (c) Corrective (d) Preventive

20. An adolescent's attempt to emancipate himself from parental control and supervision  
 (a) is oriented towards obtaining complete personal independence  
 (b) generally evolves from rebelliousness arising out of poor parent-child relationship  
 (c) is to attain freedom and enjoy his social relationships  
 (d) is generally symptomatic of the normal course of growing up

21. The quote 'child is father of the man' reflects the emphasis of which of the following ?  
 (a) Carl G Jung (b) Sigmund Freud  
 (c) Eysenck (d) G.W. Allport

22. Who is the author of the book 'Mind in Society' ?  
 (a) Piaget (b) Kohlberg  
 (c) Vygotsky (d) Bandura

23. Who wrote the book 'The Moral Judgement of the Child' ?  
 (a) Jean Piaget (b) Lawrence Kohlberg  
 (c) Erikson (d) Hoffman

24. Intelligence is usually defined by using a..... definition  
 (a) Subjective (b) Operational  
 (c) Mathematical (d) Physiological

16. ਦੋ ਲੜਕਿਆਂ ਦਾ IQ 120 ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਕੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਨ ?  
 (a) ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਉਮਰ ਬਹਾਰ ਹੈ।  
 (b) ਦੋਨੋਂ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਅੋਸਤ ਭੁੱਧੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹਨ।  
 (c) ਦੋਨੋਂ ਲੜਕੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣਗੇ  
 (d) ਉਪਰੋਕਤ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

17. 'Brain Storming' ਤਕਨੀਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :  
 (a) ਆਮ ਮਾਨਸਿਕ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ  
 (b) ਕੇਂਦਰ ਮੁਖੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੱਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ  
 (c) ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ  
 (d) ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਵਿਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ।

18. ਜੀਨ ਪਿਆਜ਼ੇ ਨ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ :  
 (a) ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ (b) ਵਿਗਿਆਨਕ  
 (c) ਅਨੁਵੰਸ਼ਕ-ਗਿਆਨ ਮੀਮਾਸਾ  
 (d) ਸੈਵਿਕ

19. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਲਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ 'ਵਧੀਆ ਅਨੁਸਾਸਨ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ?  
 (a) ਇੱਕਸਾਰ (b) ਵਿਕਾਸੀ  
 (c) ਸੋਧਮਈ (d) ਰੋਕਮਈ

20. ਕਿਸੇਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਬਿੱਬ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ  
 (a) ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ  
 (b) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭੇੜੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਕਰਕੇ ਬਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ  
 (c) ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ  
 (d) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਾਧੇ ਦੀ ਗਤੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ।

21. 'Child is father of man' ਕਥਨ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ?  
 (a) ਕਾਰਲ ਜੀ. ਯੂਗ (b) ਸਿਹਾਮੰਡ ਫ਼ਗਾਇਡ  
 (c) ਆਈਜਿੱਕ (d) ਜੀ. ਡਬਲਿਊ ਆਲਪੋਰਟ

22. 'Mind in Society' ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ ?  
 (a) ਪਿਆਜ਼ੇ (b) ਕੋਹਲਬਰਗ  
 (c) ਵਾਇਗੋਤਸਕੀ (d) ਬੰਦੂਰਾ

23. 'The Moral Judgement of the Child' ਕਿਤਾਬ ਕਿਸਨੇ ਲਿਖੀ ?  
 (a) ਜੀਨ ਪਿਆਜ਼ੇ (b) ਲਾਰੈਂਸ ਕੋਹਲਬਰਗ  
 (c) ਐਰਿਕਿਸਨ (d) ਹੋਡਮੇਨ

24. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁੱਧੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?  
 (a) ਅੰਤਰਗੁਖੀ (b) ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ  
 (c) ਗਣਿਤਕ (d) ਸਰੀਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ

PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper - II) Social Studies / Social Science (36)

25. Wilhelm Wundt established the first psychology laboratory in the University of  
 (a) California (b) Michigan  
 (c) Leipzig (d) Harvard

26. A period during which little conscious thought is applied to a problem may be a period of  
 (a) Preparation (b) Incubation  
 (c) Illumination (d) Verification

27. Which of the following aspects was not stressed by Gestalt Psychology ?  
 (a) The whole (b) Configuration  
 (c) Field of operation (d) Conscious experience

28. If Jean Piaget was grading an examination you attempted, he would be most interested in  
 (a) Whether you have written your answers correctly  
 (b) What your opinion about examination is  
 (c) How you derived your answers  
 (d) Whether you studied well before examination

29. In developmental terminology, Phenylketonuria (PKU) refers to  
 (a) Down's syndrome  
 (b) A hereditary enzyme deficiency  
 (c) Microcephaly  
 (d) Cretinism

30. The upper part of a baby develops earlier than the lower part is termed as  
 (a) Proximodistal (b) Cephalocaudal  
 (c) General to specific (d) Corticodistal

25. ਵਿਲਹੀਲਮ ਵੂਟ ਨੇ ਕਿਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ?  
 (a) ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (b) ਮਿਸੀਗਾਨ  
 (c) ਲੀਅਪਜ਼ਿਗ (d) ਹਾਰਵਰਡ

26. ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਾ ਦੇਤੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ  
 (a) ਤਿਆਰੀ (b) ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ  
 (c) ਲਿਸ਼ਕਾਰ (ਇਲਚੂਮਿਨੇਸ਼ਨ) (d) ਤਸਟੀਕ

27. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਗੈਸਟਾਲਟ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ?  
 (a) ਸਾਡਾ (b) ਤੁਪਰੇਖਾ  
 (c) ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਖੇਤਰ (d) ਦੇਤੀ ਤਜਰਬਾ

28. ਜੇਕਰ ਜੀਨ ਪਿਆਜ਼ੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੇਰੇ ਦੇਣੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਉਹ ਕਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁਚੀ ਰੱਖੇਗਾ ?  
 (a) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰ ਠੀਕ ਲਿਖੇ ਹਨ  
 (b) ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ  
 (c) ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤੇ  
 (d) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ

29. ਵਿਕਾਸਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਨੁਸਾਰ 'Phenylketonuria (PKU)' ਦਾ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :  
 (a) ਡਾਊਨ ਸਿੰਡਰੋਮ  
 (b) ਇੱਕ hereditary enzyme ਦੀ ਘਾਟ  
 (c) ਮਾਈਕਰੋਮੈਡਲੇ  
 (d) ਕਰੈਟੀਨਿਜ਼ਮ

30. ਬੱਚੇ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲੋਂ ਜਲਦੀ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?  
 (a) ਪੱਕਸੀਮੋਡਿਸਟਲ (b) ਸਿੱਫੈਲੋ-ਕੋਡਲ  
 (c) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਵੱਲ (d) ਕੋਰਟੀਕੋਡਿਸਟਲ

## ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 31 to 60)

ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਵਾਰਤਕ ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ  
 ਦਿਓ : (31-37)

ਜਿਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸ਼ਖਸੀ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਨੀਂਹ ਲਈ ਜੀਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਵਤਾ ਦੇ ਕੇ ਕੇਮ ਕੱਢਣ, ਪੱਖੇ ਈਟ, ਘੱਟ ਤੋਲਣ, ਖੋਟਾ ਵੇਚਣ, ਚੌਗੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਵਡਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕਦਮ-ਕਦਮ ਉੱਤੇ ਪੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਂ ਬਚ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਲਾਸਾਨੀ ਗੁਣ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੌਗੀ, ਠੱਗਦਾਈ ਸਭ ਸਾਡੇ ਧਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਧਨ ਨਿਹਕਲੀਕ ਮੌਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਕਦਰਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਉਹ

ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਹਨ, ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨੌਜਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਦੋਸਤੀ, ਪਿਆਰ, ਸਦਕੇ ਜਾਣ, ਦੂਜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਖਿਆਲ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਤੁਹਾਡੀ ਰਹਿਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਛੂਝੇ ਸੋਮੇਂ ਰਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਚਲਾਂਦਾ ਛੱਕੋ ਛੱਕ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਭਰਪੂਰਤਾ ਦੀ ਤਾਂਧ ਮਨੁੱਖੀ ਹਿੰਦੇ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਤੜਫ਼ਦੀ ਰਹਿਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਅੱਕੀ ਪਲਾਹੀਂ ਹੱਥ ਮਾਰਦਾ ਆਪਣੀ ਚੂਲੋਂ ਉੱਖਿੜਿਆਂ ਰਹਿਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਕਵੀਆਂ ਨਾਲ ਧੁੱਪ ਤੇ ਪੱਤਾ-ਪੱਤਾ ਨਿੱਖਰਣ ਦੇ ਸੁਆਦ ਲਈ ਕਰਾਰ ਰਹਿਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ਖਸੀ ਨਿਵੇਲਤਾ ਦੀਆਂ ਉਜਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਘ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇ ਚਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਦਾ। ਨਿੱਤ ਨਵੀਂ

PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper - II) Social Studies / Social Science (37)

ਜੀਵਨ-ਸੋਮੇਂ ਛੁੱਟਦੇ ਜੀਵਨ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤੇਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੇਡੀ ਉਭਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਦੂ-ਤੈਦਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਜੋੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਹ ਜੋੜ ਮੇਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਛੂੰਘਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਚਾਰ।

31. ਜਿਥੇ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸ਼ਖਸੀ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

- (a) ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਕੰਮ ਕੱਢਦਾ ਹੈ।
- (b) ਧੋਖਾ ਦੇਣ, ਘੱਟ ਤੋਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (c) ਥੋਟਾ ਵੇਚਣ ਤੇ ਚੋਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
- (d) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ।

32. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਂਦੇ ਦਾ ਬੁਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ :

- (a) ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸੱਚ
- (b) ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰਹੱਸ
- (c) ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਰੁਚਿਆਂ
- (d) ਜੀਵਨ-ਸੋਮੇ

33. ਇਸ ਪੈਂਦੇ ਵਿੱਚ ਦੁਰਭਕਤੀ ਸਮਾਸ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

- (a) ਜੀਵਨ ਸੋਮੇ
- (b) ਬੇਵਫਾਈ
- (c) ਪੱਤਾ-ਪੱਤਾ
- (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

34. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (a) ਲਾਸਾਨੀ
- (b) ਚਸ਼ਮਾ
- (c) ਸ਼ਖਸੀ
- (d) ਭਰਪੂਰਤਾ
- (a) ਮਿਲ
- (b) ਣ
- (c) ਤਣ
- (d) ਰਤਣ

36. ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਜਦੋਂ :

- (a) ਮਨੁੱਖ ਹੋਂਦਾ ਥਾਰੇ ਘੱਟ ਸੋਚਦਾ ਹੈ।
- (b) ਮਨੁੱਖਤਾ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇ ਚਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- (c) ਮਨੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

37. ਲੇਖਕ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਚਾਰ ਦੀ ਛੂੰਘਾਈ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ?

- (a) ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼
- (b) ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ਮੇਲ
- (c) ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨਫਰਤ
- (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਹਿੰਦੁਕੜੇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ :  
(ਪ੍ਰਸ਼ਨ 38-45)

ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਮਿਲੇ ਅਸਾਨੂੰ,

ਅਸਾਂ ਧਾ ਗਲਵਕੜੀ ਪਾਈ।

ਨਿਰਾ ਨੂਰ ਤੁਸੀਂ ਹੱਥ ਨ ਆਏ,

ਸਾਡੀ ਕੰਬਦੀ ਰਹੀ ਕਲਾਈ।

ਪਾ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਜਾ,

ਸਾਡੇ ਮੱਥੇ ਛੋਹ ਨਾ ਪਾਈ।

ਤੁਸੀਂ ਉੱਚੇ ਅਸੀਂ ਨੀਵੇਂ ਸਾਂ,

ਸਾਡੀ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈਆ ਕਾਈ।

ਛਿਰ ਲੜ ਫੜਨੇ ਨੂੰ ਉੱਠ ਦੋੜੇ,

ਪਰ ਲੜ ਓ 'ਬਿਜਲੀ-ਲਹਿਰਾ',

ਉੱਛਦਾ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ,

ਇਕ ਛੁਹ ਸਾਨੂੰ ਗਿਆ ਲਾਈ।

ਮਿੱਟੀ ਚਮਕ ਪਈ ਇਹ ਮੋਈ  
ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੁਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਸ਼ਕੇ,  
ਬਿਜਲੀ ਕੂੰਦ ਗਈ ਬਰਗਾਂਦੀ,  
ਹੁਣ ਚਕਾਚੁੰਪ ਹੈ ਛਾਈ।

38. ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਬੀਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਜ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ?

- (a) ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਕ
- (b) ਅਧਿਆਤਮਕ
- (c) ਗੁਮਾਂਟਿਕ
- (d) ਦੁਨਿਆਵੀ

39. ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਕਿਸ ਕਾਹਿੰਦਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ?

- (a) ਗੁਬਾਈ
- (b) ਪ੍ਰਗਿਤਕ
- (c) ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ
- (d) ਸੌਨਿਟ

40. 'ਮਿੱਟੀ ਚਮਕ ਪਈ ਇਹ ਮੋਈ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

- (a) ਮਿਗ ਛਲ
- (b) ਸਰੀਰਕ ਚਮਕ ਦਾ ਗੁਆਚਣਾ
- (c) ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਹੋਣਾ
- (d) ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹਰਕਤ ਆਉਣੀ

41. 'ਲੁਆਂ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

- (a) ਗਰਮ ਹਵਾ
- (b) ਗੇਮ-ਗੇਮ
- (c) ਤਪਸ
- (d) ਹੁੰਸ

42. ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਕਿਸ ਕਵੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ?

- (a) ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ
- (b) ਪ੍ਰੇ. ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ
- (c) ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ
- (d) ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ

43. ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਦੀ ਕਿਸ ਇੱਛਾ ਪੁਰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

- (a) ਪੜ੍ਹ ਲਗਨ
- (b) ਪੜ੍ਹ ਮਿਲਾਪ
- (c) ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਿਲਾਪ
- (d) ਪਦਾਰਥਕ ਸੁੱਖ

44. ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਕਵੀ ਦੀ ਕਿਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ?

- (a) ਸੁਪਨਮਈ
- (b) ਆਨੰਦਮਈ
- (c) ਦੁੱਖਮਈ
- (d) ਬਿਰਹਾ ਵਾਲੀ

45. "ਨਿਰਾ ਨੂਰ ਤੁਸੀਂ ਹੱਥ ਨ ਆਏ", ਇਸ ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ :

- (a) ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅਦਿੱਖ ਹੈ
- (b) ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ
- (c) ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ
- (d) ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ

46. ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਪੈਰ ਵਿਚ ਬਿੰਦੀ ਵਾਲੇ ਵਰਣ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ?

- (a) ਹਿੰਦੀ
- (b) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
- (c) ਫਾਰਸੀ
- (d) ਬੜੀ

47. ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ :

- (a) ਬੋਲ
- (b) ਇਸ਼ਾਰਾ
- (c) ਹਾਵ-ਭਾਵ
- (d) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ

48. ਨਾਸਿਕਤਾ ਦਾ ਧੁਨੀ-ਪ੍ਰਵਰਗ ਹੈ :

- (a) ਅਖੰਡੀ
- (b) ਕੌਮਲ ਤਾਲਵੀ
- (c) ਬੰਡੀ
- (d) ਕੰਠੀ ਤੇ ਕੌਮਲ ਤਾਲਵੀ

PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper - II)

49. ਵਿਆਕਰਣ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਠੀਕ ਹੈ ?

- ਵਿਆਕਰਣ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਹੈ।
- ਵਿਆਕਰਣ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ।
- ਵਿਆਕਰਣ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉਹ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰ ਵਿਆਕਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਵਿਆਕਰਣ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਹੈ।

50. “ਵਿਚਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਮੂਲ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਹੀ ਧੁਨੀ ਆਭਾਸਿਕ ਹੈ ਕੇ ਤੁੱਲ੍ਹਾ ਉਪਰ ਪਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ?

- ਹੈਨਰੀ ਸਵੀਟ
- ਪਲੈਟੋ
- ਪ੍ਰੇਮ ਪਕਾਸ਼
- ਮੇਕਮਿਲਨ

51. ਉਚਾਰਣ ਸਥਾਨ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਛ ਅਤੇ ਵ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਲੱਛਣ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ?

- ਕੰਠੀ ਅਤੇ ਦੰਤੀ
- ਤਾਲਵੀ ਅਤੇ ਕੰਠੀ
- ਕੰਠੀ ਅਤੇ ਤਾਲਵੀ
- ਤਾਲਵੀ ਅਤੇ ਦੰਤੀ

52. ਦੌਰਘ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

- ਸੂਖਮ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ
- ਸੰਖੇਪ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ
- ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ
- ਏਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ

53. ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸੁਭਾਵਿਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

- ਸੁਭਾਵਿਕ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਿੱਖਣਾ।
- ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਅਧਾਪਣਾ ਸੁਭਾਵ ਬਣਾ ਲੈਣਾ।
- ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਾਉਣਾ।
- ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

54. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਠੀਕ ਹੈ ?

- ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਸਿੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।
- ਮਨੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
- ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ।
- ਜੋ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਮਾਤਰ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਣਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Social Studies / Social Science (38)

55. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅੰਦਰਲੀ ਹੀਠ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਢੂਰ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਾਲੀ ਬੋਲਚਾਲ ਦਾ ਕੋਸ਼ਲ ਪੇਦਾ ਕਰਨਾ।
- ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪੇਦਾ ਕਰਨਾ।
- ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੈ।

56. ਲਿਗੁਆ-ਫੈਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪੰਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬੋਚਿਆਂ ਨੂੰ :

- ਬੁੱਧ ਲਿਖਤ ਸਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਬੁੱਧ ਭਾਸ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

57. ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਠੀਕ ਹੈ ?

- ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਮਾਤਰ ਭਾਸ਼ਾ ਰੁਕਾਵਰ ਬਣਦੀ ਹੈ।
- ਜਿਸਨੂੰ ਮਾਤਰ ਭਾਸ਼ਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।
- ਦੂਜੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਸਕੂਲ ਤੇ ਘੱਟ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣਾ ਹੈ।
- ਮਾਤਰ ਭਾਸ਼ਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

58. ਸਿੱਖਿਆ ਇੱਕ ਗਤੀਸੀਲ ਕਿਰਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਪਾਠਕਾਮ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕਿਵੇਂ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

- ਸਥਾਈ ਰੂਪ
- ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕੇ।
- ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਾਠਕਾਮ
- ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ

59. ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਸ਼ ਵਧੇਰੇ ਸਹਾਇ ਹੋਵੇਗਾ ?

- ਵਿਸ਼ਵ ਕੋਸ਼
- ਦੁਭਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼
- ਇਕ-ਭਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼
- ਨਿਭਕਤ-ਕੋਸ਼

60. ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਕਿਸ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ?

- ਬੋਲਣ-ਨਿਧੁਨਤਾ
- ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੀਆਂ ਤੇ ਟੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਰਨ
- ਸੁਣਨ-ਪੜ੍ਹਨ ਦੋਸ਼
- ਲਿਖਤ-ਸੁਲੇਖ

## English Language (Q. No. 61 to 90)

61. The term 'notional-functional' approach can also be used for

- Structural approach
- Situational approach
- Structural-situational approach
- The communicative language-teaching approach

62. 'Preparatory reading' may also be called

- Formal reading
- Incidental reading
- Loud reading
- Extensive reading

63. Which of the following methods of teaching 'reading' lays emphasis on the individual unit of thought and language :

- The look and say method
- The phrase method
- The sentence method
- The phonic method

**PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper – II) Social Studies / Social Science (39)**

**64. Which of the following statement is not correct**

- Dictation can help in teaching spellings
- Transcription can be used for practicing writing
- Substitution tables may be used for teaching a new construction of a sentence
- In a good composition ideas should be placed in a logical sequence

**65. Silent reading may be**

- Preparatory in nature
- Revisionary in nature
- Neither (a) nor (b) (d) Both (a) and (b)

**66. In a thesaurus, words and phrases of the language are classified according to**

- Their sound (b) Orthography
- Similarity in meaning
- Etymology

**67. If a student is asked to write an essay on 'If I were a king', we are asking him to write a**

- Descriptive essay (b) Reflective essay
- Expository essay (d) Imaginative essay

**68. Grouping the systems of language means**

- Grouping of sounds
- Grouping of words
- Grouping of phrases and meanings
- Grouping of sounds, words, phrases and meanings

**69. Which of the following statements is not correct**

- Phoneme is the smallest unit of speech on the sound side
- Morpheme is the basic unit of speech on the meaning side
- Morpheme is the first basic unit in the expression system of the language
- Morpheme is typically composed of one to several phonemes

**70. 'That languages can be learnt' is a**

- Myth (b) Truth
- Hersey (d) Fiction

**Please read the passage carefully and answer the questions (71 – 78).**

One of the main reasons of corruption in elections today is the lure of power which haunts the politicians so much that they feel no qualms of conscience in adopting any underhand method to come out successful. The Watergate scandal in the USA is an eloquent example to testify to the fact how even the top level politicians can stoop to

the lowest level in order to maintain themselves in power. Who does not remember how Adolf Hitler rode roughshod over all canons of electoral propriety to capture power? In India also, the record of the various political parties is not clean. Corruption thrives in elections as the psychology of the electorate is being played upon. Voters are swayed by tall promises. They fall an easy prey to the adulation of the politicians due to their illiteracy. Besides, in the representative democracies and particularly in big countries the constituencies are quite extensive, obviating the possibility of corrupt practices being discovered. Anti-corruption laws are honoured more in their breach than in their observance. Even the code of conduct becomes a dead letter in as much as it is jettisoned out of existence and thrown unscrupulously overboard by unfair politicians whose only aim is to maintain themselves in the saddle.

**71. The politicians indulge in corruption in elections nowadays because of**

- lure of money
- morality being at a discount in every field of life today
- attraction of power
- corrupt practices in elections go unnoticed.

**72. Adolf Hitler came to power :**

- by liquidating any opposition
- as a result of bungling in elections
- by organising a mass movement
- by conquests

**73. How does corruption thrive in elections ?**

- the people themselves are corrupt
- there is a natural connection between elections and corruption
- the politicians exploit the electorate psychologically
- the politicians cheat the electorate economically

**74. What happens to the anti-corruption laws ?**

- anti-corruption laws are certainly honoured but in a limited way.
- anti-corruption laws are simply an eye wash to hoodwink the masses
- anti-corruption laws are honoured more in their breach than in their observance
- the government does not enforce anti-corruption laws.

**75. What happens to the code of conduct ?**

- it is observed in a limited way
- it is so prepared that it leaves loop holes for the practice of corruption in elections
- the machinery devised to enforce the code of conduct is defective
- it is not observed at all

## PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper - II)

## Social Studies / Social Science (40)

**76. 'To maintain themselves in the saddle' means :**

- (a) to remain in state of preparedness
- (b) to play an unfair game
- (c) to oust the opposition at every cost
- (d) to retain power in their hands by continuing in office.

**77. Pick out the most appropriate antonym of the word 'lure' :**

- (a) tempt
- (b) deter
- (c) induce
- (d) coax

**78. Pick out the most appropriate synonym of the word**

'thrive'

- (a) prosper
- (b) progress
- (c) promote
- (d) foster

**Read the passage carefully and answer the questions that follow :**

Violence, generally, is defined as unlawful behaviour involving physical force intended to injure, damage, or kill. Our society, however, evinces some such behavioural patterns as are interred deeply in the social consciousness and perpetrate, mentally and emotionally, lasting damage upon the victims, but still are not recognized as criminal acts. One example of such non-physical violence entails the tactics of subtle manipulation of gender roles by our male-dominated society. The socially formed traits of masculinity and femininity set different standards of appropriateness of behaviour for men and women. While women are expected to be docile, decent and deferential, aggressiveness and violence are considered to define manhood. Thus, these standards describe an assertive woman as an anomaly and normalize violence in men. This socially sanctioned or structural violence turns the otherwise natural and equal relation between the two sexes into a power equation where man enjoys the authority to subjugate woman. Through our 21st century civil society talks much about women empowerment and women rights, the structural violence against women persists menacingly. This type of violence may not lead to injury, disability, or death, but often causes various kinds of psychological and social problems. Therefore, to define violence in terms of injury or death alone, amounts to overlook its subtler and deeper impact.

**79. Which two types of violence does this passage refer to ?**

- (a) Physical and cultural violence
- (b) Emotional and verbal violence
- (c) Structural and physical violence
- (d) Spiritual and structural violence

**80. The word 'interred' in the second sentence means**

- (a) Buried
- (b) Placed
- (c) Located
- (d) Resided

**81. The term 'criminal act' is used for the behaviour that**

- (a) against social norms
- (b) against moral ethics
- (c) in opposition to cultural taboos
- (d) against the laws of the land

**82. The expression 'docile, decent and deferential' contains an example of the literary device**

- (a) Simile
- (b) Paradox
- (c) Alliteration
- (d) Metaphor

**83. By 'manipulation of gender roles by male-dominated society' the writer means**

- (a) Prescribing different ways of behaviour for the two sexes so as to maintain male authority
- (b) Exploiting different gender roles for the benefit of the society
- (c) That rules of behaviour are decided by males of the society
- (d) The two sexes are free to act according to their wishes

**84. According to the passage, the 21<sup>st</sup> century civil society**

- (a) is free from structural violence against women
- (b) is fighting with violence
- (c) carries delete the socially sanctioned violence against women
- (d) promises to provide an abuse-free environment to women

**85. The word 'anomaly' most nearly means**

- (a) Difference
- (b) Abnormality
- (c) Bad
- (d) Insane

**86. Which of the following systems of language refers to the system of meanings**

- (a) Phonology
- (b) Syntax
- (c) Morphology
- (d) Semantics

**87. The changes in any language reflect**

- (a) Individual variability
- (b) Massive and uniform alteration
- (c) Uniform and gradual alteration
- (d) Massive, uniform and gradual alteration

**88. 'Register' as a variety of language used by a specific group of people refers to**

- (a) Lexical differences
- (b) Lexical differences and grammatical features
- (c) Grammatical and phonological features
- (d) Besides lexical differences, grammatical and phonological features as well

## PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper - II) Social Studies / Social Science (41)

89. Which is the traditional classical method of teaching English

- The Direct method
- The Bilingual method
- The Text book method
- The Translation method

90. Which of the following statements is not true in case of the Direct method

- Grammar precedes language learning
- Grammar is taught inductively
- Words and phrases are taught at definite stages through spoken language
- Articulation with correct pronunciation and intonation is important

## Section—B Social Studies / Social Science (Bilingual Section, Q. No. 91 to 150)

### ਭਾਗ—B ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ / ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ (ਦੁਭਾਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 91 - 150)

91. Which of the following are wrongly matched?

(i) Brightest Planet – Mercury	(ii) Farthest planet – Pluto
(iii) Red Planet – Mars	(iv) Largest Planet – Venus
(a) (ii) and (iii)	(b) (iii) and (iv)
(c) (i) and (iv)	(d) (i) and (iii)

92. 49<sup>th</sup> Parallel is the boundary line between which two nations?

(a) India and Bhutan	(b) Pakistan and China
(c) Africa and India	(d) USA and Canada

93. Match the following :

I	II
(a) Fathometer	(i) An instrument used for measuring wind velocity
(b) Chronometer	(ii) An instrument used for measuring the depth of the ocean.
(c) Anemometer	(iii) An instrument used for measuring humidity in the atmosphere.
(d) Hydrometer	(iv) An accurate time-keeping instrument.
a      b      c      d	
(a) (iv)    (iii)	(ii)    (i)
(b) (ii)    (iv)	(i)    (iii)
(c) (iv)    (iii)	(i)    (ii)
(d) (iii)    (i)	(iv)    (ii)

94. The first train between Mumbai and Thane was started in \_\_\_\_\_.

(a) 1867	(b) 1845
(c) 1853	(d) 1840

95. Which of the following is the coldest layer of the atmosphere?

(a) Troposphere	(b) Stratosphere
(c) Thermosphere	(d) Mesosphere

91. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਗਲਤ ਜੋੜੇ ਹਨ?

(i) ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਮਕਦਾਰ ਗ੍ਰਹਿ-ਬੁੱਧ
(ii) ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਰੀ ਵਾਲਾ ਗ੍ਰਹਿ-ਪਲੂਟੋ
(iii) ਲਾਲ ਗ੍ਰਹਿ-ਮੰਗਲ
(iv) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰਹਿ-ਸੁਕਰ

(a) (ii) ਅਤੇ (iii)	(b) (iii) ਅਤੇ (iv)
(c) (i) ਅਤੇ (iv)	(d) (i) ਅਤੇ (iii)

92. 49<sup>th</sup> ਸਮਾਨਨਤਰ ਸੀਮਾ ਰੇਖਾ ..... ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ।

(a) ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਬੁਟਾਨ	(b) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਚਿਨ
(c) ਅਫਗ਼ਾਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ	(d) ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ

93. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ?

(a) ਫੈਥੋਮੇਟਰ	(i) ਹਵਾ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ
(b) ਕਰੋਨੋਮੀਟਰ	(ii) ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਛੂੰਘਾਈ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ
(c) ਐਨੀਮੋਮੀਟਰ	(iii) ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿਚਲੀ ਨਮੀ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ
(d) ਹਾਈਡੋਮੀਟਰ	(iv) ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ
a      b      c      d	
(a) (iv)    (iii)	(ii)    (i)
(b) (ii)    (iv)	(i)    (iii)
(c) (iv)    (iii)	(i)    (ii)
(d) (iii)    (i)	(iv)    (ii)

94. ਪਹਿਲੀ ਰੇਲ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਬਾਨੇ ਤੱਕ ..... ਈ: ਨੂੰ ਚੱਲੀ।

(a) 1867	(b) 1845
(c) 1853	(d) 1840

95. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਪਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੱਡੀ ਹੈ?

(a) ਅਸਾਂਤ ਮੰਡਲ	(b) ਸਮਤਾਪ ਮੰਡਲ
(c) ਤਾਪ ਮੰਡਲ	(d) ਮੱਧ ਮੰਡਲ

PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper - II) Social Studies / Social Science (42)

96. The first National Wildlife Action Plan (NWAP) was formulated in \_\_\_\_\_.  
 (a) 1984 (b) 1987  
 (c) 1983 (d) 1982

97. The earth moves on its axis from  
 (a) West to East (b) East to West  
 (c) North to South (d) South to North

98. The monsoon has a well-developed cycle in  
 (a) North Africa (b) East Australia  
 (c) South & South East Asia  
 (d) Eastern Europe

99. A narrow strip of land which connects two land masses is known as  
 (a) Island (b) Strait  
 (c) Isthmus (d) Gulf

100. Tropical rain forests in India are found in  
 (a) Madhya Pradesh  
 (b) Himachal Pradesh  
 (c) Andaman & Nicobar Islands  
 (d) Rajasthan

101. The Chinese Buddhist pilgrim Hiuen Tsang visited India in the reign of \_\_\_\_\_.  
 (a) Ashok (b) Akbar  
 (c) Rajendra-I (d) Harshavardhan

102. When did Swami Vivekananda found the Ramakrishna Mission?  
 (a) 1897 (b) 1896  
 (c) 1876 (d) 1887

103. Kautilya was the \_\_\_\_\_ of Chandragupta Maurya.  
 (a) Prime Minister (b) Finance Minister  
 (c) Advisor (d) Chief Minister

104. Match the following :

I	II
(a) Shaikh Abdul Fazal	(i) Humayun Nama
(b) Babur	(ii) Tarikh-i-Rashidi
(c) Khwand Amir	(iii) Akbar Nama
(d) Mirza Muhammad Haidar	(iv) Tuzuk-i-Baburi
a b c d	
(a) (ii) (iii) (i) (iv)	
(b) (iii) (ii) (iv) (i)	
(c) (iv) (i) (ii)	
(d) (i) (ii) (iv) (iii)	

105. Which of the following is the best description of 'Iqta'?  
 (a) A grant of revenue from a territory in lieu of salary.  
 (b) A part of the land.  
 (c) A grant of revenue from all the farmers.  
 (d) A post given to a minister of finance.

96. ਪਹਿਲਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਵਾਈਲਡਲਾਈਫ਼/ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੰਗਲੀ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲੈਨ ..... ਈ: ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ।  
 (a) 1984 (b) 1987  
 (c) 1983 (d) 1982

97. ਧਰਤੀ ਆਪਣੇ ਪੁਰੇ ਦੁਆਲੇ ਪ੍ਰਿਮਦੀ ਹੈ  
 (a) ਪੱਥਮ ਤੋਂ ਪੂਰਬ (b) ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਥਮ  
 (c) ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ (d) ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਉੱਤਰ

98. ਮਾਨਸੂਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸਿਤ ਚੱਕਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ।  
 (a) ਉੱਤਰੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ (b) ਪੂਰਬੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ  
 (c) ਦੱਖਣੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ  
 (d) ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ

99. ਧਰਤੀ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੰਗ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?  
 (a) ਟਾਲੂ (b) ਜਲ ਮਾਰਗ  
 (c) ਥਲ-ਜੋੜ (d) ਖਾੜੀ

100. ਤਪਤਖੰਡੀ ਵਰਖਾ-ਜੰਗਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?  
 (a) ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (b) ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼  
 (c) ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ ਸਮੂਹ  
 (d) ਰਾਜਸਥਾਨ

101. ਚਿੰਨੀ ਬੈਣੀ ਯਾਤਰੀ ਹਿਊਨਸਾਂਗ ..... ਦੇ ਪ੍ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਆਇਆ।  
 (a) ਅਸ਼ੋਕ (b) ਅਕਬਰ  
 (c) ਰਾਮੰਦਰ-ਿ (d) ਹਰਿਵਰਣ

102. ਸਵਾਹੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿੱਤੀ?  
 (a) 1897 (b) 1896  
 (c) 1876 (d) 1887

103. ਕੋਟੋਲਿਆ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਦਾ ..... ਸੀ।  
 (a) ਪ੍ਰਾਨ ਮੰਤਰੀ (b) ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ  
 (c) ਸਲਾਹਕਾਰ (d) ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

104. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ।

A	B
(a) ਸ਼੍ਰੇ਷਼ਟ ਅਥਦੂਲ ਫਜ਼ਲ	(i) ਹੁਮਾਯੂਨ ਨਾਮਾ
(b) ਬਾਬਰ	(ii) ਤਾਰੀਕ-ਏ-ਗ਼ਾਸ਼ੀਦੀ
(c) ਖਵਾਂਦ ਅਮੀਰ	(iii) ਅਕਬਰ ਨਾਮਾ
(d) ਮਿਰਜ਼ਾ ਮੁਹੰਮਦ ਹੈਦਰ	(iv) ਤੁਜ਼ਕ-ਏ-ਬਾਬਰੀ
a b c d	
(a) (ii) (iii) (i) (iv)	
(b) (iii) (ii) (iv) (i)	
(c) (iv) (i) (ii)	
(d) (i) (ii) (iv) (iii)	

105. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ 'ਇਕਤਾ' ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?  
 (a) ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰ ਦੀ ਗ੍ਰਾਟ।  
 (b) ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ।  
 (c) ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਕਰ ਦੀ ਗ੍ਰਾਟ।  
 (d) ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਹੁਦਾ।

PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper – II) Social Studies / Social Science (43)

106. Vasco da Gama landed at Calicut in the year _____.	(a) 1490	(b) 1496	106. ਵਾਸਕੋ-ਡੀ-ਗਾਮਾ ..... ਵਿੱਚ ਕਾਲੀਕਟ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਿਆ।
	(c) 1498	(d) 1497	
107. Who said : "Whether we like it or not, we have now become an Indian nation, united and indivisible"?			107. "ਅਸੀਂ ਪਸੰਦ ਕਰੀਏ ਜਾਂ ਨਾ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਅਣਵੰਡੇ ਹਾਂ" ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸਨੇ ਕਹੇ?
	(a) Maulana Abul Kalam Azad		(a) ਮੌਲਾਨਾ ਅਬੁਲ ਕਲਾਮ ਆਜ਼ਾਦ
	(b) Lala Lajpat Rai		(b) ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ
	(c) Jawaharlal Nehru	(d) Bal Gangadhar Tilak	(c) ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ
108. In the Vedic period which of the three gods were important?			(d) ਬਾਲ ਰੰਗਾਪਰ ਤਿਲਕ
	(a) Rudra, Vishnu and Indra		108. ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਤਿੰਨ ਦੇਵਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ?
	(b) Agni, Indra and Soma		(a) ਰੁਦਰ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਇੰਦਰ
	(c) Indra, Varun and Rudra		(b) ਅਗਨੀ, ਇੰਦਰ, ਸੋਮ
	(d) Agni, Indra and Vishnu		(c) ਇੰਦਰ, ਵਰੁਨ, ਰੁਦਰ
109. The Harappan Civilization belongs to which of the following Age?			(d) ਅਗਨੀ, ਇੰਦਰ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ
	(a) Bronze Age	(b) Neolithic Age	109. ਹਰਾਪਾ ਸੱਭਿਆਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਕਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ?
	(c) Palaeolithic Age	(d) Iron Age	(a) ਕਾਸੀ ਕਾਲ
110. Who among the following Mughal Emperors wrote his biography in Persian?			(b) ਨਵ-ਪੱਥਰ ਯੁਗ
	(a) Babar	(b) Akbar	(c) ਪੱਥਰ ਕਾਲ
	(c) Jahangir	(d) Aurangzeb	(d) ਲੋਹਾ ਕਾਲ
111. The boundary between India and Pakistan was demarcated by			110. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਆਤਮਕਥਾ ਲਿਖੀ?
	(a) Lord Mountbatten	(b) Lord Lawrence	(a) ਬਾਬਰ
	(c) Sir Stafford Cripps	(d) Sir Cyril Red Cliff	(b) ਅਕਬਰ
112. Which one of the following was the first to impose censorship of the press?			(c) ਜਹਾਂਗੀਰ
	(a) Wallesely	(b) John Adams	(d) ਔਰਗਜ਼ੇਵ
	(c) Hastings	(d) Lord Dalhousie	111. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ?
113. The first metal used by man was			(a) ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੱਟਨ
	(a) Silver	(b) Copper	(b) ਲਾਰਡ ਲਾਰੋਸ
	(c) Bronze	(d) Brass	(c) ਸਰ ਸਟੇਫ਼ੋਰਡ ਕਰਿੰਪਸ
114. Who among the following is considered to be the first ruler of India?			(d) ਸਰ ਸਿਰਿਲ ਰੈਡਕਲਿਫ਼
	(a) Chandragupta Maurya		112. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸੈਸ਼ਨਸਿਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ?
	(b) Ashoka		(a) ਵੈਲਸਲੇ
	(c) Kanishka		(b) ਜਾਨੂ ਐਡਮਸ
	(d) Chandragupta Vikramaditya		(c) ਹੋਸਟਿੰਗਸ
115. Megasthenes was the ambassador of			(d) ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਸੀ
	(a) Alexander	(b) The Greeks	113. ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ ਕਿਹੜੀ ਸੀ?
	(c) Darius	(d) Seleucus	(a) ਚਾਂਦੀ
116. During the time of which Mughal Emperor did the English East India Company establish its first factory in India?			(b) ਤੰਬਾ
	(a) Akbar	(b) Jahangir	(c) ਕਾਂਸਾ
	(c) Shahjahan	(d) Aurangzeb	(d) ਪਿੱਤਲ
			114. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਾਸਕ ਮੌਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
			(a) ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ
			(b) ਅਥੋਕ
			(c) ਕਨਿਸ਼ਕ
			(d) ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਵਿਕਰਮਾਦਿਤਿਆ
115. Megasthenes was the ambassador of			115. ਮੇਗਸਥਨੀਅਤ ਕਿਸ ਦਾ ਦੂਤ ਸੀ?
	(a) Alexander	(b) The Greeks	(a) ਅਲੋਗਜੈਂਡਰ
	(c) Darius	(d) Seleucus	(b) ਯੂਨਾਨੀ
116. During the time of which Mughal Emperor did the English East India Company establish its first factory in India?			(c) ਡੇਰੀਆਸ
	(a) Akbar	(b) Jahangir	(d) ਸੈਲੀਓਕਸ
	(c) Shahjahan	(d) Aurangzeb	116. ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਫੈਕਟਰੀ ਬੇਲੀ ਸੀ?
			(a) ਅਕਬਰ
			(b) ਜਹਾਂਗੀਰ
			(c) ਬਾਹਜਹਾਂ
			(d) ਔਰਗਜ਼ੇਵ

PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper – II) Social Studies / Social Science (44)

117. In Quit India resolution (1942), who gave the mantra 'Do or Die'?

(a) Mahatma Gandhi (b) Subhash Chandra Bose  
(c) Jawaharlal Nehru (d) Sardar Vallabh Bhai Patel

118. A book entitled 'The Hindus : An Alternative History' is written by :

(a) Shobha De (b) B.R. Ambedkar  
(c) Wendy Doniger (d) Salman Rushdie

119. The study of inscriptions is called:

(a) Epigraphy (b) Numismatics  
(c) Archaeology (d) Philosophy

120. Two important port cities of the Mughal period were

(a) Madurai & Varanasi  
(b) Mangalore & Ahmedabad  
(c) Ahmedabad & Sonargaon  
(d) Sonargaon & Calicut

121. Choose the correct from the below :

The dimensions of chronology in Social Science are \_\_\_\_\_.

(i) Duration (ii) Distance  
(iii) Location (iv) Relation of time  
(a) (ii) & (iii) (b) (i) & (ii)  
(c) (iii) & (iv) (d) All of the above

122. For the effective use of the story-telling method in Social Science, which of the following statement is incorrect?

(a) The teacher should tell the story in an orderly manner.  
(b) The teacher should use catchy words and phrases.  
(c) The teacher should add his/her own imagination.  
(d) The narration should suit the level of the audience.

123. Telling about some object or phenomenon in such a way that a mental picture is prepared in the minds of the learners is termed as \_\_\_\_\_.  
(a) Lecture (b) Description  
(c) Explanation (d) Narration

124. Which of the following teaching aids will be most effective for depicting various developments in the reigns of different emperors?

(a) Time chart (b) Time Line  
(c) Bar graph (d) Line graph

125. For teaching gifted Social Science students in isolation from others is termed as \_\_\_\_\_.  
(a) Acceleration (b) Segregation  
(c) Enrichment (d) None of the above

126. The best way to teach the topic 'Functions of Parliament' is through

(a) Lecture method (b) Project method  
(c) Conducting debates for arriving at a consensus  
(d) Story-telling

117. 'कृतिक छड़ा नारायण' (1942) में दिया गया शब्द है?

(a) महात्मा गांधी (b) सुभास चंद्र बोस  
(c) जवाहरलाल नेहरू (d) सरदार वल्लभ भाई पटेल

118. 'The Hindus : An Alternative History' वित्त विस ने लिखा है?

(a) शेंडा डे (b) बी. आर. अंबेडकर  
(c) वैंडी डेनीगर (d) सलमान रसदी

119. प्रालेख द्वारा अधिकारी द्वारा किया गया है?

(a) ऐपीरान्डी (b) नजुमीसमेटिक्स  
(c) आरबीआलेजी (d) डिलास्डी

120. मुगल काल सीआं द्वारा महेत्वपूर्ण बैदरगाह मर्गानगरीआं द्वारा नाम दिया गया है?

(a) मदुराई ते वारानसी (b) मंगलोर ते अहिमदाबाद  
(c) अहिमदाबाद ते सेनारगाउं  
(d) सेनारगाउं ते कालीकेट

121. यह लिखित विचार सही दी उत्तर दें :

सामाजिक विज्ञान विचार काल्पनिक द्वारा दिया गया है।

(i) मिआद (ii) दूरी  
(iii) समिति (iv) समें दा संबंध  
(a) (ii) अंते (iii) (b) (i) अंते (ii)  
(c) (iii) अंते (iv) (d) उपर दिये गए सभी

122. सामाजिक विज्ञान विचार काली मुलाउण विधी द्वारा दिया गया है।

(a) अधिकारी द्वारा तरतीबवार उत्तर दिया गया है।  
(b) अधिकारी द्वारा आकर्षक संबंध अंते मुहावरे द्वारा दिया गया है।  
(c) अधिकारी द्वारा आपटी कलपना दा इसउभाल करना दिया गया है।  
(d) वरदान सूतिआं दे पैयर दा देंदा दिया गया है।

123. 'विसेन्ट निष्ठाने जां पारना संबंधी इन्ज जिआन करना विसिधिआरबी दे मन उपर भानिक चित्तर उकर गए' द्वारा दिया गया है।

(a) भास्ट (b) बिरतांत  
(c) विआधिआ (d) आधिआन

124. यह लिखित विचार विचार अधिकारी द्वारा दिया गया है।

(a) समां-चारट (b) समां-रेखा  
(c) बार ग्राफ (d) रेखा ग्राफ

125. सामाजिक विज्ञान दे पूर्तिकाली विदिआरबीआं द्वारा दिया गया है।

(a) ऐवेसैलरेस्न (b) सेरिगेशन  
(c) ऐनरिचमेंट (d) उपरोक्त विचार कोई नहीं

126. 'समाज दे केम' विष्णा पञ्चाउण लाई मड दें संगा तरीका है।

(a) लैक्चर विधी (b) प्रजेक्ट विधी  
(c) वाद-विवाद विधी (d) कहाणी विधी

## PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper - II) Social Studies / Social Science (45)

127. Which one of the following is not a component of 'academic learning time'?

- Content overlap
- Success
- Engaged time
- None of these

128. Which type of questions will not develop critical thinking among students?

- Closed-ended questions
- Probing questions
- Divergent questions
- Open-ended questions

129. The major objective of teaching social studies should aim at

- Making students aware of happenings in the world around
- Raising awareness through critical exploration of social surroundings
- Inculcating nationalism in students
- Imparting knowledge about developed countries

130. Proceeding from concrete to abstract means:

- Fact to generalization
- Fact to theory
- Reality to imagination
- None of the above

131. The largest tunnel (Jawahar Tunnel) in India is located in

- Himachal Pradesh
- Rajasthan
- West Bengal
- J & K

132. Which one of the following is not a Rabi crop?

- Wheat
- Mustard
- Paddy
- Gram

133. Which of the following is not a natural environment?

- Mangrove
- Desert
- Terrarium
- Coral reefs

134. Which one of the following coasts of India is most affected by violent tropical cyclones?

- Andhra
- Konkan
- Malabar
- Gujarat

135. The planet Jupiter takes about \_\_\_\_\_ years to complete one revolution in its orbit around the Sun

- 248 years
- 84 years
- 11.86 years
- 16.5 years

136. How many Committees were appointed to make the Constitution of India?

- 23
- 22
- 25
- 27

137. Which of the following power/powers, is/are exclusively vested in the Rajya Sabha?

- To initiate impeachment proceedings against the President.
- To recommend the creation of new All India Services
- To remove the Vice-President
- All the above powers

127. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ 'ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਿੱਖਣ ਸਮਾਂ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ?

- ਵਿਸ਼ਾ ਦੁਹਰਾ
- ਸਫਲਤਾ
- ਵਿਆਸਤ ਅਵਧੀ
- ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

128. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੇਚ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ?

- ਨਿਸਚਿਤ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
- ਪੜਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
- ਵਿਕੇਦਾਖਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
- ਖੁਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

129. ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣ੍ਹੂੰ ਕਰਵਾਉਣਾ
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ
- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ
- ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ

130. ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸੁਖਮ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

- ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਤੋਂ ਸਪਾਨੀਕਰਨ ਵੱਲ
- ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਤੋਂ ਸਿਧਾਂਤ ਵਲ ਜਾਣਾ
- ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਕਾਲਪਨਿਕਤਾ ਵਲ ਜਾਣਾ
- ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

131. ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ 'ਜਵਾਹਰ ਸੁਰੰਗ' ਕਿੰਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ?

- ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
- ਰਾਜਸਥਾਨ
- ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ
- ਜੰਮ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ

132. ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਹਾਂਡੀ ਦੀ ਫਸਲ ਨਹੀਂ ਹੈ?

- ਕਟਕ
- ਸੋਰੋ
- ਇਨਾ
- ਛੋਲੇ

133. ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ?

- ਮੈਨਗੋਰਵ
- ਮੁਕਸ਼ਲ
- ਟੈਰੋਗੀਜਮ
- ਕੋਰਲ ਗੀਡਸ

134. ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਸਮੁੱਦਰੀ ਤਟ, ਜੂਨੀ ਤਪਤਖੰਡੀ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

- ਆਂਧਰਾ ਤੱਟ
- ਕੋਟਣ
- ਮਾਲਾਬਾਰ
- ਗੁਜਰਾਤ

135. ਸੂਪੀਟਰ ਗਹਿ ਸੂਰਜ ਦ੍ਰਾਵਲੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਪੁਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ?

- 248 ਸਾਲ
- 84 ਸਾਲ
- 11.86 ਸਾਲ
- 16.5 ਸਾਲ

136. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ?

- 23
- 22
- 25
- 27

137. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਵਿਕਾਸ ਬਕਤੀ/ਬਕਤੀਆਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਕੈਲ ਹੈ/ਹਨ।

- ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਹਾਂਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਬੰਧੀ ਪਹਿਲ ਕਰਨਾ।
- ਨਵੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਾਰਸ਼ ਕਰਨਾ।
- ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ।
- ਉਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਕਤੀਆਂ।

PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper - II) Social Studies / Social Science (46)

138. Under the provisions of the Indian Constitution, the final decision, whether a bill is a money bill or not, rests with the \_\_\_\_\_.

- (a) President
- (b) Speaker of the Lok Sabha
- (c) Prime Minister
- (d) Rajya Sabha

139. The Fundamental Duties of Indian citizens were incorporated in the Constitution in \_\_\_\_\_.

- (a) 40<sup>th</sup> amendment, 1952
- (b) 52<sup>nd</sup> amendment, 1979
- (c) 42<sup>nd</sup> amendment, 1967
- (d) 45<sup>th</sup> amendment, 1981

140. Match the following :

I	II
(a) Rules of Law	(i) Canada
(b) Preamble	(ii) UK
(c) Federal System with a strong centre	(iii) Ireland
(d) Directive principles of state policy	(iv) USA
a      b      c      d	
(a) (ii)      (iv)      (i)      (iii)	
(b) (iii)      (ii)      (iv)      (i)	
(c) (iv)      (i)      (ii)      (iii)	
(d) (i)      (iii)      (iv)      (ii)	

141. Who appoints the members of the UPSC in India?

- (a) The Chairman of the UPSC
- (b) The President
- (c) The Union Home Minister
- (d) None of the above

142. Which of the following is not the function of the Election Commission?

- (a) The delimitation of constituencies
- (b) The recognition of various political parties
- (c) The election of the President
- (d) Keeping voters lists up-to date all the times

143. Judiciary plays an important role because it is

- (a) Dependent
- (b) Independent
- (c) Independent of executive and legislature
- (d) None of the above

144. The first hour of every sitting of the Lok Sabha is called

- (a) Privilege hour
- (b) Zero hour
- (c) Question hour
- (d) Public hour

145. Which one of these is not a Constitutional organ?

- (a) Election Commission
- (b) Finance Commission
- (c) Inter-State Council
- (d) Planning Commission

138. ਕਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਬਿਲ ਵਿੱਤ ਬਿਲ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੇ ਆਖਰੀ ਫੇਸਲਾ ..... ਕਰਦਾ ਹੈ?

- (a) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ
- (b) ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਸਪੀਕਰ
- (c) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
- (d) ਰਾਜ ਸਭਾ

139. ਕਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲੇ ਕਰਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ..... ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

- (a) 40ਵੀਂ ਸੋਧ, 1952
- (b) 52ਵੀਂ ਸੋਧ, 1979
- (c) 42ਵੀਂ ਸੋਧ, 1967
- (d) 45ਵੀਂ ਸੋਧ, 1981

140. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ:

A	B
(a) ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ	(i) ਕੇਨੇਡਾ
(b) ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ	(ii) ਯੂ.ਕੇ.
(c) ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨਾਲ	(iii) ਆਈਰਲੈਂਡ
ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਬੰਧ	
(d) ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ	(iv) ਯੂ.ਐਸ.ਏ.
ਸਿਧਾਂਤ	

a	b	c	d
(a) (ii)	(iv)	(i)	(iii)
(b) (iii)	(ii)	(iv)	(i)
(c) (iv)	(i)	(ii)	(iii)
(d) (i)	(iii)	(iv)	(ii)

141. ਕਾਰਤੀ ਵਿੱਚ ਯ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?

- (a) ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ
- (b) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ
- (c) ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ
- (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

142. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਚੋਣ ਕਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ?

- (a) ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨਾ।
- (b) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ।
- (c) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ।
- (d) ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਨਵਿਆਉਣਾ।

143. ਨਿਆਪਾਲਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ

- (a) ਨਿਰਭਰ ਹੈ
- (b) ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਹੈ
- (c) ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ
- (d) ਕੋਈ ਨਹੀਂ

144. ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਹਰ ਬੈਠਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਘੰਟੇ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (a) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਲ
- (b) ਜ਼ੀਰੋ ਕਾਲ
- (c) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾਲ
- (d) ਪਬਲਿਕ ਕਾਲ

145. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (a) ਚੋਣ ਕਿਸ਼ਣ
- (b) ਵਿੱਤ ਕਿਸ਼ਣ
- (c) ਅੰਤਰ ਰਾਜ ਪਰੀਕਸ਼ਾ
- (d) ਯੋਜਨਾ ਕਿਸ਼ਣ

## PSTET Previous Paper Dec. 2015 (Paper – II) Social Studies / Social Science (47)

146. Which state in India has no Panchayati Raj institution?  
 (a) Nagaland (b) Tripura  
 (c) Kerala (d) Assam

147. To review the Centre – State relations, the Union government appointed Sarkaria Commission in \_\_\_\_\_.  
 (a) 1983 (b) 1984  
 (c) 1985 (d) 1987

148. Which Amendment Act is referred as mini Constitution of India?  
 (a) 7<sup>th</sup> Constitutional Amendment Act, 1956  
 (b) 42<sup>nd</sup> Constitutional Amendment Act, 1976  
 (c) 24<sup>th</sup> Constitutional Amendment Act, 1971  
 (d) 44<sup>th</sup> Constitutional Amendment Act, 1978

149. Who will discharge the function of the President for any reason when both the offices of the President and the Vice President fall vacant?  
 (a) Prime Minister  
 (b) Chief Election Commissioner  
 (c) Speaker of the Lok Sabha  
 (d) Chief Justice of India

150. Which one of the following languages is not specified in Schedule 8 of the Indian Constitution ?  
 (a) Sanskrit (b) Nepali  
 (c) English (d) Sindhi

146. ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?  
 (a) ਨਾਗਾਲੈਂਡ (b) ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ  
 (c) ਕੇਰਲ (d) ਅਸਾਮ

147. ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ..... ਈ. ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ।  
 (a) 1983 (b) 1984  
 (c) 1985 (d) 1987

148. ਕਿਹੜਾ ਸੁਧਾਰਕ ਐਕਟ ਛੋਟੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?  
 (a) 7<sup>th</sup> ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰਕ ਐਕਟ, 1956  
 (b) 42<sup>nd</sup> ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰਕ ਐਕਟ, 1976  
 (c) 24<sup>th</sup> ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰਕ ਐਕਟ, 1971  
 (d) 44<sup>th</sup> ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰਕ ਐਕਟ, 1978

149. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਦੱਤਰ ਭਾਲੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੌਣ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ?  
 (a) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (b) ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ  
 (c) ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਸਪੀਕਰ (d) ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜੱਜ

150. ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 8ਵੇਂ ਅਨੁਡੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ?  
 (a) ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ (b) ਨੇਪਾਲੀ  
 (c) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ (d) ਸਿੰਧੀ

## ANSWERS / ਉੱਤਰਮਾਲਾ

1. (a)	2. (a)	3. (c)	4. (b)	5. (d)	6. (a)	7. (a)	8. (d)	9. (d)	10. (c)
11. (d)	12. (a)	13. (c)	14. (b)	15. (c)	16. (d)	17. (d)	18. (c)	19. (b)	20. (d)
21. (b)	22. (c)	23. (a)	24. (b)	25. (c)	26. (b)	27. (c)	28. (c)	29. (b)	30. (b)
31. (d)	32. (a)	33. (c)	34. (d)	35. (b)	36. (b)	37. (b)	38. (b)	39. (b)	40. (d)
41. (b)	42. (c)	43. (b)	44. (a)	45. (d)	46. (c)	47. (a)	48. (a)	49. (b)	50. (b)
51. (c)	52. (a)	53. (d)	54. (b)	55. (d)	56. (c)	57. (d)	58. (b)	59. (d)	60. (b)
61. (d)	62. (b)	63. (c)	64. (a)	65. (d)	66. (c)	67. (d)	68. (d)	69. (c)	70. (b)
71. (c)	72. (b)	73. (c)	74. (c)	75. (d)	76. (d)	77. (b)	78. (a)	79. (c)	80. (a)
81. (d)	82. (c)	83. (a)	84. (e)	85. (b)	86. (d)	87. (d)	88. (d)	89. (d)	90. (a)
91. (c)	92. (d)	93. (b)	94. (c)	95. (d)	96. (c)	97. (a)	98. (c)	99. (c)	100. (c)
101. (d)	102. (a)	103. (e)	104. (c)	105. (a)	106. (c)	107. (a)	108. (b)	109. (a)	110. (c)
111. (d)	112. (a)	113. (b)	114. (a)	115. (d)	116. (b)	117. (a)	118. (c)	119. (a)	120. (d)
121. (d)	122. (b)	123. (b)	124. (a)	125. (b)	126. (c)	127. (d)	128. (a)	129. (b)	130. (c)
131. (d)	132. (c)	133. (c)	134. (a)	135. (c)	136. (e)	137. (e)	138. (b)	139. (c)	140. (a)
141. (b)	142. (c)	143. (c)	144. (c)	145. (d)	146. (a)	147. (a)	148. (b)	149. (d)	150. (c)